
УДК 657:631

Г.Г. ОСАДЧА,
к. е. н., доцент, доцент кафедри «Обліку і аудиту» Національного університету харчових технологій
О.К. СУКНЕНКО,
студентка спец. облік і аудит Національного університету харчових технологій

Проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах харчової промисловості

У статті розглянуто сутність виробничих запасів, їх класифікація та значимість для нормального функціонування підприємства. Досліджено проблеми, з якими стикаються при обліку виробничих запасів та запропоновано шляхи вдосконалення організації обліку запасів на підприємствах харчової промисловості.

Ключові слова: виробничі запаси, класифікація запасів, облік запасів, організація обліку запасів, проблеми обліку, напрямки удосконалення управління виробничими запасами.

А.Г. ОСАДЧАЯ,
к.э.н., доцент, Национальный университет пищевых технологий
О.К. СУКНЕНКО,
студентка, Национальный университет пищевых технологий

Проблемы учета производственных запасов на предприятиях пищевой промышленности

В статье рассмотрена сущность производственных запасов, их классификация и значимость для нормального функционирования предприятия. Исследованы проблемы, с которыми сталкиваются при учете производственных запасов и предложены пути совершенствования организации учета запасов на предприятиях пищевой промышленности.

Ключевые слова: производственные запасы, классификация запасов, учет запасов, организация учета запасов, проблемы учета, направления совершенствования управления производственными запасами.

H.OSADCHA,
PhD, associate professor, National University of Food Technology
O.SUKNENKO,
student, National University of Food Technology

Accounting issues of inventories in enterprises of food industry

In the article was considered the essence of inventories, classification and significance for normal operation of enterprise. Problems encountered in the accounting of inventories were investigated and ways of improving the organization of accounting of inventories in the enterprises of food industry were proposed.

Keywords: inventories, classification of inventories, accounting of inventories, organization of accounting of inventories, accounting issues, areas of improvement of inventory management.

Постановка проблеми. Будь-яке виробниче підприємство створюється з метою виготовлення продукції, в результаті реалізації якої отримується прибуток. Однією з обов'язкових умов здійснення процесу виробництва є забезпечення його предметами праці (виробничими запасами), з яких або за допомогою яких здійснюється виробництво продукції [1].

З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому, від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства [2].

Саме тому дослідження основних проблем в організації і веденні обліку виробничих запасів та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення системи управління ними на підприємстві є досить важливим на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних та закордонних вчених досліджували проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Можна виділити таких, як Бутинець Ф. Ф., Валуев Б.І., Голов С. Ф., Жилкіна Л. В., Гуцайлюк З. В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Смоленюк П.С., Д. Коултер, Э. Шеперд, Р. Саксена, О. Митчелл, Р. Акофф, Д. Хедлі.

Попри те, що питанню удосконалення обліку виробничих запасів приділялось багато уваги, з процесом реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку та приближення її до міжнародних стандартів, змінюються і вимоги до обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах. Незважаючи на те, що виробничі запаси стали одним з перших об'єктів обліку та підлягали досить ретельному контролю, окремі питання щодо обліку виробничих запасів залишаються недостатньо вивченими і вимагають детального розгляду [3].

Метою дослідження є виявлення проблем організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємствах, а також пошук шляхів їх вирішення. Об'єктом дослідження є процес організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. Предметом дослідження є теоретичні та організаційні аспекти організації обліку виробничих запасів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Особливого значення це набуває у харчовій промисловості, котра є дуже матеріаломісткою, в собівартості готової продукції деяких галузей питома вага матеріальних витрат може сягати до 85%.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [4].

В міжнародній практиці використовується МСБО 2 Запаси [5]. Згідно цього стандарту, запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [6].

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [7].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», не суперечить у визначенні понять та загальних підходах до обліку запасів.

Виробничі запаси є предметами праці, на які спрямована праця людини з метою одержання готової продукції. Відмінністю між засобами праці та предметами праці є те, що засоби праці під час здійснення процесу виробництва зберігають свою форму та переносять свою вартість на вартість виготовленої про-

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

дукції поступово, через амортизаційні відрахування, а предмети праці – повністю споживаються у виробничому процесі, потребують заміни для кожного нового процесу виробництва, а також повністю переносять свою вартість на вартість виготовленого продукту.

Правильність ведення обліку запасів є важливим, адже від цього залежить достовірність даних про отриманий підприємством прибуток та збереження самих запасів. За сучасних економічних умов, при переході діяльності економічних суб'єктів на ринкові відносини, правильна організація бухгалтерського обліку виробничих запасів є необхідною умовою для діяльності підприємства.

Виділяють декілька умов правильної організації обліку запасів: – має бути правильно організоване складське господарство; – повинні бути наявні інструкції з обліку запасів; – необхідно правильно класифікувати запасів; – розробити номенклатуру запасів; – мають бути встановлені обґрунтовані норми запасів і норми їх витрат.

Вартість, за якою запаси були придбані (собівартість) – є основою для визначення вартості виробничих запасів. Первісну вартість запасів, згідно чинного законодавства, визначають в залежності від способу їх надходження на підприємство.

Запаси можуть надходити на підприємство з різних джерел: запаси можуть бути придбані за грошові кошти або грошові еквіваленти; виготовлені власними силами підприємства; передані засновниками або учасниками підприємства в якості внеска до статутного капіталу; отримані в результаті безкоштовної передачі; в результаті обміну на інші подібні та неподібні запаси [8, с. 178].

Первісна собівартість запасів, що були придбані за плату, включає: суми, що сплачувалися постачальнику згідно з договором поставки (без урахування ПДВ); суми ввізного мита, якщо запаси імпортувалися; транспортно-заготівельні витрати на заготівлю запасів; оплата за вантажно-розвантажувальні роботи; перевезення запасів усіма видами транспорту до їх місця використання; страхування ризиків та інші витрати, пов'язані з придбанням запасів.

Запаси, що були виготовлені на підприємстві власними силами, обліковуються за виробничою собівартістю.

Вартістю запасів, що були одержані безкоштовно, вважається справедлива вартість з вирахуванням витрат на доведення цих запасів до стану, придатного до використання.

Первісна вартістю запасів, що вносяться до Статутного капіталу підприємства, є погоджена із засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.

Первісна вартість запасів, що були отримані в результаті обміну визначається в залежності від типу за-

пасів, які ми отримується в результаті цієї операції. Якщо обмін здійснювався на подібні запаси – то первісна вартість дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів більша ніж справедлива вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою та справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду.

Первісною вартістю запасів, що придбані в обмін на неподібні запаси, є справедлива вартість отриманих запасів.

Також до складу фактичної собівартості запасів включаються транспортно-заготівельні витрати.

Не відносяться до первісної вартості, а відносяться до витрат періоду: понаднормові витрати та нестача запасів; відсотки за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші витрати, які безпосередньо пов'язані із придбанням і доставкою запасів, та приведення їх до стану, в якому вони придатні до використання.

Первісна вартість запасів зазвичай не змінюється, але згідно чинного законодавства, в балансі запаси відображаються за найменшою з двох оцінок – первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації якщо на дату Балансу знизилась їх ціна або вони зіпсовані, застарілі чи іншим чином втратили первісні економічні вигоди.

Чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці запасів за вирахуванням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацією.

Якщо запаси були оцінені за чистою вартістю реалізації, то в кожному наступному звітному періоді така їхня вартість має переглядатися. Це пов'язано з тим, що може виникнути ситуація, коли обставин, які раніше призвели до часткового списання вартості запасів, більше немає. Якщо у звітному періоді чиста вартість реалізації раніше уцінених запасів збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше від суми попереднього зменшення, в бухгалтерському обліку сторнується запис про попереднє зменшення вартості цих запасів [9, с. 125].

Сума, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, та вартість зіпсованих чи втрачених запасів списується на витрати звітного періоду. Суми нестач і втрат від псування цінностей до вирішення цієї проблеми з матеріально-відповідальною особою, знаходять своє відображення на позабалансових рахунках. Після того, як винні особи встановлені, розраховано розмір збитку, який має бути відшкодований, сума зараховується до складу дебіторської заборгованості (або інших активів) і доходу звітного періоду.

Якщо чиста вартість реалізації запасів, що раніше уцінювалися та є активними на дату Балансу, надалі зростає, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше суми попереднього зменшення сторнується запис про попереднє зменшення вартості цих запасів.

Не менш важливим є питання вибуття запасів та методи їх списання.

Запаси можуть вибувати в результаті різноманітних подій та на різні потреби:

- передача до основного чи допоміжного виробництва;
- використання у невиробничій сфері;
- продаж надлишкових матеріальних цінностей;
- безоплатна передача юридичним чи фізичним особам;
- внесення до Статутного капіталу інших підприємств;
- вибуття в результаті стихійного лиха;
- вибуття при нестачі, псуванні та крадіжці запасів;
- виявлення барку у виробництві.

При відпуску матеріалів у виробництво, продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за методами передбаченими П(с)БО № 9 «Запаси»:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Для всіх запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці продукції застосовується при списанні запасів, які не можна замінити одне одним, або при відпуску запасів, що використовуються для окремих замовлень чи проектів. При обранні цього методу запаси списуються за фактичною їх вартістю, тобто за тією вартістю, за якою вони були придбані. Цей метод ефективний при використанні на підприємстві різних комп'ютерних технологій обліку запасів, пристроїв зчитування штрихових кодів (при маркуванні товарів), коли кожна одиниця має специфічні, властиві тільки їй характеристики, тобто запаси не є однорідними за своїми споживчими якостями. Але застосування такого методу на практиці обмежується, так як зазвичай номенклатура дуже різноманітна та є велика кількість однакових запасів, що викликає певні незручності при використанні цього методу, адже однакові запаси будуть мати різні вартості в залежності від того за якою ціною вони були придбані, в результаті чого їх первісна вартість буде впливати на прибуток підприємства.

Метод середньозваженої собівартості проводиться за кожною одиницею запасів поділеною на сумарну вартість залишку таких запасів на початок періоду та вартість одержаних у звітному періоді запасів на сумарну кількість запасів на початок періоду й одержаних у звітному місяці запасів.

Метод ФІФО (принцип методу полягає в тому, що першими відпускаються запаси, що надійшли раніше) базується на хронології надходження, тобто на припущенні того, що запаси, які були придбані першими, продаються чи використовуються першими, що запобігає їх псуванню, а також, що грошова одиниця стабільна.

При цьому, одиниці, що були не використані та залишилися в запасах на кінець періоду, оцінюються за цінами товарів, що надійшли останніми.

Даний метод найчастіше застосовується для таких видів запасів які повинні реалізуватися у першу чергу, щоб уникнути збитків від їх псування.

Метод нормативних затрат, відповідно до П(с)БО № 9, полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які підприємство встановлює з урахуванням нормативних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних витрат до фактичних витрати і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися.

Метод оцінки за цінами продажу заснований на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати підприємства, що мають значну й змінну номенклатуру товарів із приблизно однаковим рівнем торговельної націнки.

Оскільки вибір оптимального для того чи іншого підприємства методу оцінки вибуття запасів залежить від економічної політики підприємства та різних зовнішніх чинників, які так чи інакше впливають на його господарську та фінансову діяльність, то бухгалтері-аналітики перш ніж обирати той чи інший метод виконують певні економічні розрахунки щодо альтернативи вибору методу оцінки вибуття запасів.

Важливим також є правильне групування запасів. Визначається такий склад запасів: сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, незавершене виробництво, готова продукція, товари, а також малоцінні і швидкозношувані предмети (МШП) зі строком використання не більше одного року.

Запаси відрізняються на підприємствах в залежності від функцій, які на них покладені, тому важливо правильно класифікувати запаси за їх призначенням та роллю.

На виробництві запаси поділяються на групи, що в свою чергу можуть складатися з десятків сотень різних назв, сортів. Для того, щоб облік виробничих запасів, був зручний та оперативний, необхідно розробити

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

детальну класифікацію цих запасів. Саме тому на підприємствах найменувань окремих видів запасів класифікується за визначеною ознакою [10]. Класифікація запасів наведена в таблиці.

Наведена класифікація запасів забезпечує виконання основних завдань організації обліку та контролю виробничих запасів, серед яких: раціональне визначення одиниці обліку запасів та формування номенклатурцінника; організація складського господарства; достовірне визначення первісної вартості запасів; визначення умов переоцінки запасів на дату балансу та методів

їх оцінки в разі вибуття; розкриття інформації про запаси у примітках до фінансової звітності [11].

Розрізняють такі групи виробничих запасів:

- сировина й матеріали;
- купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби;
- паливо;
- тара й тарні матеріали;
- будівельні матеріали;
- матеріали, передані в переробку;
- запасні частини;
- матеріали сільськогосподарського призначення;

Класифікація запасів за економічним змістом

Класифікаційні групи запасів	Вид запасів	Характеристика
За призначенням і причинами утворення	Постійні	Частина виробничих і товарних запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома черговими поставками
	Сезонні	Запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи при сезонному транспортуванні
За місцем знаходження	Складські	Запаси, що знаходяться на складах підприємства
	У виробництві	Запаси, що знаходяться в процесі обробки
	В дорозі	Продукція, що відвантажена споживачу, і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі
За рівнем наявності на підприємстві	Нормативні	Запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи підприємства
	Понаднормові	Запаси, що перевищують їх нормативну кількість
За наявністю на початок і кінець звітного періоду	Початкові	Величина запасів на початок звітного періоду
	Кінцеві	Величина запасів на кінець звітного періоду
Відносно до балансу	Балансові	Запаси, що є власністю підприємства і відображаються в балансі
	Позабалансові	Запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини
За ступенем ліквідності	Ліквідні	Виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
	Неліквідні	Виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
За походженням	Первинні	Запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягали обробці на даному підприємстві
	Вторинні	Матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватися вдруге у виробництві (відходи виробництва та споживання продукції)
За обсягом	Вільні	Запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві
	Обмежені	Запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві
За сферою використання	У сфері виробництва	Запаси, що знаходяться у процесі виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво)
	У сфері обігу	Запаси, що знаходяться у сфері обігу (готова продукція, товари)
	У невиробничій сфері	Запаси, що не використовуються у виробництві
За структурою і складом	Запаси виробничі (предмети та засоби праці)	Запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, запчастин, тари і тарних матеріалів, МШП
	Запаси незавершеного виробництва (предмети праці)	Частина продукції, що не пройшла всіх стадій обробки та не прийнята відділом технічного контролю (ВТК)
	Запаси готової продукції (продукти праці)	Продукція, закінчена виробництвом, що прийнята ВТК і знаходиться на складі
	Запаси товарні (продукти праці)	Товари, що знаходяться у сфері обігу, а також в дорозі.

– інші матеріали.

До сировини і основних матеріалів належать предмети праці, що входять до складу та є основою продукції, що виробляється (наприклад, молоко для молочних продуктів).

Купівельні напівфабрикати та комплектуючі виробляють витрати, що були понесені на придбання цих напівфабрикатів та виробів, які були використані у виробничому процесі для отримання готового продукту на даному підприємстві безпосередньо чи додатково оброблювалися для того, що отримати готову продукцію. Напівфабрикати проходять декілька стадій обробки, перед тим як перетворюються в готовий виріб.

Паливо – цю групу за економічною характеристикою можна віднести до допоміжних матеріалів, але так як він становить велику частку у загальних витратах матеріалів та відіграє значну роль у народному господарстві, в обліку від виокремлюється.

До групи тара і тарні матеріали відносяться предмети, що призначені для пакування продукції: пляшки, ящики, мішки та інші.

Тара в залежності від терміну служби або вартості, призначення (виробничі чи господарські потреби) може відноситись до різних груп – до основних засобів або ж до малоцінних предметів. Одноразова тара в окрему групу не виокремлюється та включається до собівартості тарних матеріалів.

Група будівельні матеріали включають будівельні матеріали, конструкції і деталі, обладнання, які мають бути встановлені на об'єктах, які будуються, інші матеріальні цінності для потреб капітального будівництва.

До групи запасні частини належать окремі запасні частини машин.

Сюди відноситься обладнання, засоби, що будуть використовуватися в процесі ремонту, і такі, що не належать до основних засобів.

До складу групи матеріали сільськогосподарського призначення входять: насіння, корми, куплений посадковий матеріал, та матеріал власного виробництва.

В сучасних умовах реформування економіки України, вітчизняним підприємствам необхідно здійснювати пошук шляхів підвищення ефективності своєї роботи та вдосконалювати, реорганізувати облік та контроль при здійсненні своєї діяльності, в тому числі це стосується і вдосконалення напрямів роботи з матеріальними ресурсами підприємства.

Аналізуючи діяльність вітчизняних підприємств можна виділити наступні проблеми, що стосуються обліку виробничих запасів:

- складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, яка виникає в результаті здійснення підприємствами бартерних операцій, особливо, обміну на неподібні активи;

- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;

- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;

- обмеженість контролю використання виробничих запасів;

- застосування підприємствами застарілих галузевих нормативно-правових актів з обліку і контролю виробничих запасів;

- відсутність комплексного поєднання усіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією.

Також можна сказати, що існують певні проблеми пов'язані з придбанням запасів витрат, одні з яких це транспортно-заготівельні витрати, статус яких до кінця не зрозумілий, через що є непевність при відображенні їх у бухгалтерському обліку. Питання виникає через відсутність чіткої визначеності віднесення таких витрат до складу ТЗВ (тобто включання до собівартості запасів) чи до складу витрат поточного періоду.

Проблемними витратами є витрати на проведення вантажно-розвантажувальних робіт, які підприємство проводить саме власними силами, транспортування запасів до місця їх використання власним транспортом підприємства, утримання служби постачання підприємства.

Облік ТЗВ на підприємствах відіграє важливу роль, тонкощі якого ще не достатньо виявлені і відображені.

Крім самого обліку важливе значення має питання перевірки, тобто ревізії запасів на підприємстві. Під час обліку виробничих запасів виникає багато розбіжностей. Насамперед це пов'язане з тим, що на багатьох підприємствах облік запасів ведеться паралельно декількома підрозділами з різною метою.

Наступною проблемою є пересортування. Пересортування, зазвичай, виникає в результаті незадовільного ведення складського господарства та невчасного, або неправильного документального оформлення операцій, пов'язаних з рухом матеріальних цінностей, а також не професійності матеріально-відповідальної особи.

Проблемним є питання переоцінка виробничих запасів. У випадку, коли чиста вартість реалізації виробничих запасів перевищує їх первісну вартість, П(С)БО 9 «Запаси» не передбачено їх дооцінку.

Щодо нормативної бази України з обліку запасів, необхідно привести її у відповідність з новим механізмом господарювання. З новими змінами та прагненням змінюватися у відповідності до міжнародних стандартів, задля несуперечності національних та міжнародних стандартів одне одному, необхідно переглядати законодавчо-нормативну базу.

В сучасному світі комп'ютерних технологій багато діяльностей на підприємствах намагаються автоматизувати.

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Однією із важливих сфер в цьому прагненні є сфера обліку та контролю, який здійснюється на підприємстві та надає необхідну інформацію про стан підприємства, що має вирішальну роль для прийняття управлінських рішень. Так як запаси є вагомою частиною активів та складають значну питому вагу в структурі витрат, нам необхідно отримувати вчасну та достовірну інформацію про них, однією із важливих умов якісного обліку матеріалів є застосування комп'ютерних програм для автоматизації обліку з передовими методами організації складського господарства і обліку матеріалів. На сьогодні існує багато різних програм, які призначені для ведення бухгалтерського обліку на різних підприємствах – малих, середніх, великих, враховуючи їх потреби. Найпоширенішими програмами, якими користуються українські обліковці є: «1С: Підприємство» – 7 та 8 версія, «Акцент-бухгалтерія», «Парус – Підприємство», «Бест Звіт Плюс».

Проблема полягає в тому, що бухгалтерські програми зазвичай стандартизовані, вони не можуть врахувати повністю певні особливості підприємства певної галузі, що унеможливує їх використання без додаткових модернізацій, нововведень. В зв'язку з цим на багатьох підприємствах приймають в штат спеціалістів, які продовжують вдосконалювати ці програми для того, щоб вони відповідали потребам обліку або купувати такі налаштування разом з програмним забезпеченням. Такі зміни в програмних продуктах є трудомісткими та економічно не вигідними, адже програми, які пишуться на потреби підприємства не застосовуються на інших підприємствах, яка працює, наприклад, в тій самій галузі. Саме тому доцільним є впровадження модифікації типових автоматизованих бухгалтерських програм, які враховували б галузеві особливості підприємств.

Для того, щоб розв'язати названі проблеми, потрібно приділити увагу оновленню системи отримання інформації про виробничі запаси, дослідити певні нетрадиційні для вітчизняної облікової практики підходи щодо ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку. Саме тому можна виділити наступні напрямки удосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

- забезпечити оперативне інформаційне забезпечення на всіх ланках руху виробничих запасів, задля ефективного управління ними на підприємстві, задля цього потрібно запроваджувати певні інформаційні технології обробки економічної інформації;
- удосконалити систему автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами;
- узгодження механізмів бухгалтерського та податкового обліку, що стосуються виробничих запасів;

– приділити увагу обґрунтуванню системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

– мають бути чітко організовані обліково-контрольні процедури руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів);

– удосконалення системи класифікації, групування та методики оцінки виробничих запасів;

– створення підґрунтя для побудови раціональної організації обліку виробничих запасів на підприємствах.

Формування достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів і правильне ведення бухгалтерського обліку їх вартості забезпечує достовірність фінансової звітності. Саме тому питання удосконалення бухгалтерського обліку виробничих запасів є актуальними і потребує подальших досліджень.

Висновки

Для безперервного функціонування виробництва підприємству необхідно мати певну кількість засобів у матеріальній, нематеріальній і грошовій формі, які за винятком необоротних активів складають його оборотні засоби [12, с.153].

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність та раціональне використання виробничих запасів [13].

Як відомо, людські потреби безмежні, а ресурси обмежені, тому наряду з питаннями повного та своєчасного забезпечення підприємства запасами, підвищення ефективності їх використання у виробничому процесі, важливим є організація правильного обліку виробничих запасів та контролю за їх рухом на всіх ділянках, оскільки у структурі витрат вони займають значну питому вагу, особливо в такій галузі як харчова, котра є дуже матеріаломісткою.

Наразі існує багато проблем, суперечностей та не до кінця розкритих питань, які є перешкодою до врегульованого та полегшеного обліку виробничих запасів.

Розглянувши проблеми та запропонувавши методи їх подолання, можна виділити основні напрямки:

перегляд законодавчо-нормативної бази з обліку виробничих запасів, приведення її до відповідності з діючими механізмами, вимогами та потребами обліковців, що викликають певні незручності;

– удосконалення системи інформованості, оперативного забезпечення інформацією щодо питань, пов'язаних з запасами;

– розробка нових модифікованих програм, що полегшать роботу обліковцям, з врахуванням певних особливостей та специфічних моментів;

– загальна автоматизація облікових процесів, що веде до зменшення помилок та більш врегульованого обліку;
– удосконалення системи внутрішнього контролю.

Забезпечення проведення ефективного процесу обліку та контролю над формуванням та зміною виробничих запасів підприємства має велике значення, особливо де зосереджуються потоки матеріальних цінностей. Здійснення діяльності підприємств та організацій у сучасних мінливих умовах вимагає розробки і впровадження нововведень із фінансового обліку виробничих запасів. Це зумовлює необхідність дослідження сучасних особливостей фінансового обліку виробничих запасів вітчизняних підприємств із метою досягнення найбільш ефективних результатів діяльності [14].

Список використаних джерел

1. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік [текст] : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.
2. Ринзак Ю. Проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України/Ю.Ринзак// Сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу. – 2015. – с.113. Режим доступу: <http://nung.edu.ua/files/attachments/zbirnik-tez.pdf>
3. Романець В. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів [Електронний ресурс] / Романець В., Дуганець Н./ Режим доступу: http://sophus.at.ua/Zb_KM_04_2014.pdf
4. Левченко О.П. Шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів / О. П. Левченко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 4. – С. 266–270. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2014_
5. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджене Наказом Міністерства фінансів від 20.10.1999 року № 246. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
7. Гура І.О. Облік видів економічної діяльності: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004; 541с.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред.проф.Ф.Ф.Бутинця.–7вид.,доп.і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 756с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік:теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Ф59 Н.І. Верхоглядова, В.П.Шило, С.Б.Ільїна та ін.–К.:Центр учбової літератури, 2010.–536с.
10. Ізвєкова І.М. Організація обліку виробничих запасів в умовах промислового підприємства [Електронний ресурс]/ Ізвєкова І.М, Кузаєва А. О.// Збірник наукових праць «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» 12 – 13 квітня 2016 р / Режим доступу: https://nmetau.edu.ua/file/part_5.pdf .
11. Кононенко В.А Облік виробничих запасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення/[Електронний ресурс]/ Кононенко В.А., Цупаленко Ж.П./Науковий вісник Херсонського державного університету – 2016. – Випуск № 16. – Част. 1 / Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_16/1/38.pdf.
12. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-тє видання.Навч.пос / В.С.Лень, В.В.Гливенко – К.:Центр учбової літератури, 2008.–608с.
13. Романець В. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів/ Романець В., Дуганець Н.// Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 2; Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_2_2014_04_17_18/shljakhi_udoskonalennja_obliku_virobnichikh_zapasiv/52-1-0-895
14. Щукіна С.Г. Шляхи вдосконалення фінансового обліку виробничих запасів на підприємствах [Електронний ресурс] – Збірник наукових праць Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського. – 2016. – Випуск 12 – с.548. Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/12-2016/113.pdf> .